

8 март – Малкыяр халкыны кёчгюнчюлюкге азап чеккен адамларын эсгеруню кюню

1944
2026

Газета издаётся на
башкарском языке
с 1924 года.

Интернет-версия:
smikbr.ru/zaman

ЗАМАН

Шабат кюн,
тогурну ал айы
(март) 7,
2026 жыл
№ 28 (21697)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРАДИНО-БАШКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Кенгеш

Миллет проектле къалай толтурулгъанларын сюзгендиле

КъМР-ни Башчысы Казбек Кокков Регионалды айнытуу жаны бла правительстволу комиссияны президиумуну жыйылынуна къатышанды. Аны РФ-ни Правительствосуну Председателини орунбасары Марат Хуснуллин бардыргъанды.

Жыйылышда «Инфраструктураны жашау ючюн» миллет проект бла «Курлуш» къырал программа къалай тамалангъанларына эмда жылы берген кезиуну бардырылгъанына къарагъанды. Андан сора жылы, суу берген объектлени техника халларын эмда финан-экономика керюмдюлерин сюзгендиле, деп билдиреди республиканы оюнчусуну пресс-службасы.

Къабарты-Малкыяр къалай миллет проектлени бардырырга федерал бюджетден 11,5 миллиард сом бөлюнюркю, республикалы бюджетде у 3,3 миллиард сом белгиненди. Огъан жылдагъа, миллет проектлеге объектлени аслам къошаргъа юрешгенбиз.

Энци алып айтханда, Кёнделенде, Эски Черекде эм басханда сабий садланы къурулушлары башлангандыла. Дагъыда 4 сабий сад «Восточный» микрорайонда 2026 жылгъа дери ишлени бошальгъа керекдиле. Бызындагъа бла Зарагъиде спорт залла ишлерге мурад барды. Республикада коммунал инфраструктураны жангыртуу иш барды, ол санда Нальчикде баш водозабаргъа тынгылы ремонт этилликди.

Шахарларыбызны бла районларыбызны мындан арысында да сыфатларын игиге турлендирирча ишлени бардырылгъоубыз. Битеу да 35 жамаат аслам жорюген жерде таппандырылгъыдыла, ол санда Нальчикде – Экстрим-парк, Чегемде – «Шахар бош турмайды» комплекс, Майскийде «Заря» парк ачылгъыды.

Жол-къурулуш бөлюмде тохташдырылган мардалагъа анта да 70 километр жол келтирилликди. Белгиленгенге кёре, орта класслы 13 автобус алырга мурад барды. Билим берюде 38 школгъа бир жылын ичинде бошальгъа керекли тынгылы ремонт этилликди. Дагъыда беш мектепни, алты сабий садны эм беш колледжни эки жылын ичинде жангыртырдыкъыдыла. Сёзсюз, битеу объектлени айтырга онг жокъду, аланы кёбюсюнде къурулуш ишле бардырыла турадыла. Иш болмагъа кёзде, сынурубуз 2019 жылдан берги улдуу, ийнанаме салынган борчланы толтурулгъубузга.

Кюз-къыш кезиуню юсюнден айтханда, жылы берген сезон тыйгъычысы ётуп барды, алыкъа уллу чырмаула болмагъандыла, деп белгиненди республиканы оюнчусу.

Къабарты-Малкыяр Республиканы Башчысы К.В.Кокковну республиканы жамауатына ЧАКЪЫРЫУ СЁЗЮ

Багъалы жерлешерим!

Бизни бушуулу кюнден – 1944 жылны 8 мартындан – 82 жыл ойырды. Ма ол кюн терслиги болмаган малкыяр халкы законсуз Орта Азиягъа бла Къазахстангъа кёчюрюлгенди. Андан берни не къадар кёп заман озса да, ол ачмуу жарасы жореклерибизде сынтал болмай сакъланады. Биз бек уллу зорулукну бла заруустыкны хатасындан вленини бла азап чеккенлени эсибизде тутубыз, киши жеринде жуукъларын бла ахуларын тас этген хар юйюр бла бирге бушуу этебиз.

Не уллу къыйынлыкка санаргъа тюшен эсе да малкыяр халкъы, ол чыдагъанды, биюлемгенди, ниет чыныгуулугун тас этмегенди. Жигерлиги бла житиги, ауур аксыллыгыгы бла иш кёллюго болушхандыла онг сау къалырга, аны кюй – кесини тоза ниетлигини, адеплигини, тилини, маданиятын, адет-тёрлерини, учуулуугун тас этмеге, бизни барыбызны да бир юйюбюзге къайтып, жашауун къуаргъа да.

Биюлюкюде малкыяр халкъ Къабарты-Малкыярны кёп миллетлиги биригген юйюрюнде алгъа тауекел атайды, республикабызны, соул къырлыбызны да экономика, социал эмда модернт жаны бла айнууларын, арга хат жашауу этиулерине бла жашууларина уллу къошумчулук этеди. Биригибизни, бирешуубюзюню да кючлей барсак, не уллу къыйынлыкканы да хорлоп, тууган Къабарты-Малкыярбызны бла Ата журтубузун келир заманлары къолайлы болур ючюн салынган борчланы толтурурга къолюбуздан келмей къаллык туйюлду.

РОССИЙНИ ХАЛКЪЛАРЫНИ БИРИГИНИ ЖЫЛЫ

Бу кюнде Прохладна районда Россияни халкъларыны биригини жылын кюмунчле халда өчюндыла. Тобешун район администрацияны конференцияла бардырылуу залында ёткенди. Аны власть органланы, жамаат биригуилени, дин аху-

Ата журтха сюймекликни ёмюрлеге сакъларча

ланы келечилери, маданият бөлюмде ишленген, ветеранла эм район элдерини жамауты къатышанды, деп билдиреди ГКУ «КБР-Медиа».

Жыйылышгъа келгенлеге район администрацияны башчысыны социал политика эмда халкълары араларында байламлык жорютуу жаны бла орунбасары Марина Лугова алгъаш сёзю айтханды.

– Прохладна районда, битеу Къабарты-Малкыярда, кёп миллетлени келечилери мамурлыккъа эм бирликде жашадыла. Бизни барыбызны да туугъан жерибизге сюймеклик, тарыхыбызгъа эмда адет-тёрлерибизге журмет этиу, мында жашагъан миллетлени араларында шүхлукъ эм

кюншүлүккъа бир бирни агылап жашуу биригидиреди, – дегенди Марина Алыева.

Жыйылуда дагъыда Улуу Хорланны 80-жыллыгына эм Ата журтну къоруулачуларыны жылына жо-раланган ишлени керюмдюлерин чыгаргандыла. Андан сора башда сагъынылгъан жумушлагъа тири къатышханагъа, артыкъда тарых кертликни сакъларгъа уллу къыйын салгъанлагъа эм жаш тёлюно патриот жаны бла юйретуу ишле кюрошнелеге район администрацияны сау-залаары бергендиле.

Тобешуиде артыкъ уллу эс жамаут жашаууну эм маданият ишини тирилтерге керекисини айтылганды.

Студентлерибиз – айырмалылары санында

Къабарты-Малкыяр къырал университетини окуучуларыны къызуу анда аскер-билим берюу араны башчысы Альберт Балахов бла бирге, вузун атындан «Кеслери алларына учкан системала» эки жаны бла хайырла-

дыла, ол санда: Москва, Санкт-Петербургу, Донецкни, Луганскни, Краснодарны, Уфаны, Астраханни, Саратовны, Челябинскни, Ульяновскни, Нальчикни эм талай башха шахарны алы вузларыны келечилери. Би-

му-сынам конференция ёткенди. Анга къатышханагъа бардырган илму тинтулерин туура этгендиле, сагъынылгъан технология эмда жалгъан интеллектке жангычылыккъа эмда дагъыдагъа чыгаргандыла. Мундагъа кёргюзгендиле, КъМР-ну аскер-билим

Маремшово усталыкълары ючюн айырмалы беш къызууму санына киргендиле. «Бу форум манга айттып айтмагъа аллай аламан сынам бергенди. Мен быллам апарылгъа жорюте билгенми ки кёргюзтүп коймай, бардырган тинтулерим эселерин туура этерге, башхала къурагъан жангычылыккъа бла да шагъырйлеге киреги он алгъанма. Мында алган билим, жангы танышда да, кеслери алларына учкан системаланы жарашдыруу проектлени бардыргъанда магъаналы боллукъларына ийнанаме», – дегенди Чуриков.

«Жангы заманы пилотлары» керюмюде бизни къыралда чыгарылгъан кеслери алларына учкан затла кёргюзюлгендиле. Ала кёп жерледе эмда ишледе хайырлангъандыла: эл молкден башлап жокъе ташуугъа, аскерге дери.

Форумну къурагъанла жаш адамланы беллай системаланы эмда роботехниканы айнытууга кырагъандыла. Мындагъа кёргюзгендиле, Ол аланы келечилерине, сагъынылгъан бөлюмлеге да хайырлы боллугъа шынадыла.

берюу арасыны курсанты Данила Чуриков а кесини илму доклады ючюн 1-чи даражалы диплом бла сау-заланганды.

Халкыны жырчысы

3 бет

Таула тынгылайдыла, алай унутмагъандыла

4 бет

Таппандырыу Эллеге айбатлыккъ къоша

Былтыр «Иги шахар болум къурау» федерал проектге кёре Жангъы Малкыярны ара оранында, элни администрациясы, амбулаториясы эм мемкати да орналган тирде, 1700 квадрат метр чаклы бирде омакъ сквер ишленгенди.

Алгъын алайда иги кесек жерни ханс басып, элни бетин бузгъанды. Энди уа асфальт жолчыкъыла жарашагъагъагъа, шиктикле салынгандыла, чыраклы чыпында да жерлерин тапхандыла эм тегерек-баш жашилдендирилгенди, айбатландырылгъанды. Къоркусузлукъ жалчтылгъанча мадарла да этилгендиле, ол санда 15 метр тенгли бирде буру тартылганды.

«Тауланлы кёчюрюлгенлери». Закишланы Ибрагим.

ЗУМАКЪУЛЛАНЫ Танзия Ахыр тилек

«Адамны журтун, журтун адамгъа термиллю» – поэмалдан

...Туугъан журтсулай, манга не жашау? Мында манга, тап, кюн да къарангы. Мында, манга тау да туйюлду тау, Тап, чууакъ кёк да манга туманын.

Ал бёрюле улугъан агъычха Эпити да ат, мен къоркъмам бир затдан. Туугъан жериме атсанг да отха, Хатахъа чыгарма жанган отдан.

Тилейме, Аллах, жер бла, кёк бла, – Жарыкъ кюн бла, ма танг да атар, – Сыйлы файгъамбар кийген бөрк бла, – Туугъан жериме мени къайтары!

Тилейме сенден кене бла, кюн бла, Жан жулдузум бла, бир кюнде батар, Сен берген сыйлы ислам дин бла, – О, туугъан жериме мени къайтары!..

Сюйсенг, сен мени быргъап да жибер Кирикмойоз черек толкунуна, Бир хата этип ол кёбле тьер, Шошукъ чыгарып сурна боюнана.

Быргъап да ий муунаа ичине, Хата этмеле жалан этиме. Жумушау келип мурса кюнчюне, Ариу нур салыр мени бетиме...

Кёчгюнчюлюкю юсюнден материалла 3-4-че бетледе басмаланадыла.

Хурметли жамаут!

Телефонугъуз бла бу QR-кодну хайыргъа, «Заман» газетге жазылырга он барды. Алайды да, жазылыгъыз, бийайлыгъыз жылда газет бла бирге болугъуз!

Жыйылыу

Жыйылыуда «Жашуа этерге инфрақұрылым» миллет проекті көре 1200 километрден асмада жоланы жаңғыртырға эм 440 километрге көче жарық болура этерге онг табылғаны айтылғанды. Бу мадарны баш мағынасы - эл жерлени комплекс жолда айнырғы, жаңгы эм тыңгылы инфрақұрылым құрағырға, адамланы жашуа болуларын игендірирге.

Кыбарты-Малкьярны осюнден айтады, ол биринчи жылдан башлап, сағынылған миллет проекте тири кытышады эм аны кезиунде иги көсек жол мардалағы келишира болғанды. Ол санда бытыр белгиленген жумушланы жетишилми толтуруғаны ючюн республика «Транспорту ийгысы - 2025» форумда «Атты каток» деген сауығыа тийишли көрөлгиди.

Жашуа кыбарты-Малкьярда 50 объектти 86 километри чаклы биринде тыңгылы ремонт этилгенди. Ол санда регион мағыналы 24 жолу 65-чи километрге жаңгыртылғанды. Тийишли ишле битеву муниципал районда бардырылғанды. Саулай айпайтады, 2019-2025 жылда 36 кёпюр ишленгенди, ол санда бытыр 14-юк жаңгыртылғанды. Алайта уа жулуклары 681 метрге жетеди.

Кыбарты-Малкьяр элде 10 километр чаклы бирде жоланы игендірирге онг табылғанды. Алайта аспасы билем бирде, медицина эм башка социал мағыналы объектге элтиеди.

Жыл сойын регион жол фондундан беллонген ахчакы Нальчикке иги көсек жолны жаңгыртырға кылдан келгенди. Сёз ючюн, бытыр Номов, Кашков аты, Щорс эм Голубок-Камышан аты орманлағы тыңгылы ремонт этилгенди.

Жолда кюркюсуздук жалгытылыныра да аспас эбурулды. Аны кезиунде 16 элде 80 километрге чаргалды чытыла салынгандыла, 25 километрге темир бурула тартылғандыла эм 550 чаклы белги жарашырлғанды. Андан сора да, 45 километрге тораура эм 100 улу тохтачара

Эселпе ёхтемлендирселе да, мамамланыллык жумушла кёпюле

Кёп болмай Кыбарты-Малкьярны Президентини биринчи орунбасары Сергей Говоров, Парламентини, Жамауат советини, подрад организациланы келечилери эм башкаланы кытышылары бла республика Транспорту элде жол мадарын ведомстволу кенгити болғанды. Аны кезиунде бытыр мамамланган ишени эселлери чыгарылғандыла эм 2026-2030 жылда этирге тийишли жумушла да белгиленгенди.

Жыл сойын регион жол фондундан беллонген ахчакы Нальчикке иги көсек жолны жаңгыртырға кылдан келгенди. Сёз ючюн, бытыр Номов, Кашков аты, Щорс эм Голубок-Камышан аты орманлағы тыңгылы ремонт этилгенди.

Булунгу элге барғанла хайрандандыла. Кепир заманы осюнден айтады, 2030 жылға таш жоланы иги көсегине асфаль саллыкыдыла. Алайта бири узунугу 12,7 километрге жеткен «Чарна река - Благовещенка» жолу Дагыда «Нарткалы - Озек - Эски Урук» жолу да 6,5 километрге жаңгыртылгыды. Аны ремонт этиген кезинде транспорт Ураи бла Лескен районлары арасында «Кавказ» Р-217 федерал трасса бла журиуюкю.

Быйыл элде жоланы игендірирге болушук тандырылгыды. Аны бла байламлы беш элде жоланы 68 километри чаклы биринде ремонт этиликти. Сағынылған ишлеге 27 миллирд сом белонуюкю. Алай бла 2030 жылға гиче шахарда жол мардалағы келишира болушукыды.

Быйыл Кыбарты-Малкьяр элде жол миллет министрствосун белген субсидияны хайырындан Нальчикке Бай-

турну юриети жаны бла орунбасары Улакваланы. Алайта тамата классаны окуучуларыны кыаумун Элбрус район арада бардырылгык «Терроризме кыакуулук» проекте хазырлай тура эди. Устас, окуучула да кёп салып ишленгерни себелли, жуук заманда Гырнауада бардырылгык эришиледе ала алыи жерни алырла деп ушанбды.

Школну директору айтаңгыра көре, мектепте окуучулары район, республика даражада бардырылгык эришиледе ала алыи жерни алырла деп ушанбды. Школну директору айтаңгыра көре, мектепте окуучулары район, республика даражада бардырылгык эришиледе ала алыи жерни алырла деп ушанбды.

Документле

Кыбарты-Малкьяр Республиканы Жаш тёлу правительствосуну кыауум кыбаль кёрюну юсюнден Кыбарты-Малкьяр Республиканы Башчысыны БУЙРУГУ

Кыбарты-Малкьяр Республиканы Жаш тёлу правительствосуну осюнден Кыбарты-Малкьяр Республиканы Президентини «Кыбарты-Малкьяр Республиканы Жаш тёлу правительствосуну осюнден» 2008 жылны 25 июлунда чыгарылган 85-VII номерли Указы бла кыбаль кёрюлген Болумун 33-чч пунктуна тийишлиликде:

- 1. Кыбарты-Малкьяр Республиканы Жаш тёлу правительствосуну Башчысыны К. КОКОВ
- 2. Кыбарты-Малкьяр Республиканы Башчысыны 2026 жылны 3 мартында чыгарылган 33-РГ номерли буйругу бла кыбаль кёрюлгенди

Кыбарты-Малкьяр Республиканы Жаш тёлу правительствосуну Кы А У У М У

- Бахов Алим Кубатевич - Кыбарты-Малкьяр Республиканы Жаш тёлу правительствосуну председатели
- Шижкин Юрий Александрович - Кыбарты-Малкьяр Республиканы Жаш тёлу правительствосуну председатели орунбасары
- Этеваланы Рашиди ашы Аслан - Кыбарты-Малкьяр Республиканы Жаш тёлу правительствосуну председатели орунбасары
- Ахатов Астан Артурович - промышленность, энергетика элде сатуу-алу министр
- Баймуратов Исмаилов Кызы Аминат - тарифле элде жашуу журтлағы надзор эти жаны бла министр
- Байсалтанов Аликны Кызы Альбина - жер элде ырысы бла баймалы халла жаны бла министр
- Баргунов Анзор Заурович - эл милк министр
- Борукаев Заура Маратович - миллетли ишлери элде жамауат проекте жаны бла министр
- Гранадская Анастасия Сергеевна - жаш тёлун ишлери жаны бла министр
- Губжикова Дилра Надимовна - финан

Эришю

Биринчи жерге тийишли болғангыла

Кыбарты-Малкьяр университетини «Архитектураны коньялы» Халкыла аралы фестивальны Исраилов Кызы Аминат тубеши курылғанды. Аны бла кыбаль, алаңа кызырлаған проектир архитекура жаны бла эришюде биринчи жерге тийишли болғангыды.

Эришюге Россияни бийик бирген берген оксуу юйлеринден эм ахшылағы саналған онбир кыаум кытышханды. Конкурска кыошуганалағы 72 сағытны ичинде Ростов шосседиги Фидер терек багчыларыны талпандуу элде игендири жуаны бла жыйымдык проектир жарашдырырға керек эди. Марда бла белгиленген заманы ичинде, проектир башлардан алғыа тинтиден тебиреп, презентацины курауғыа дер ишни сыйындырырға борч салынғанды.

Студентте кыбальнига саналган тийре бла ишленди: ханс басип, кыармалы турған терек багчылык темир жолу кытында болғангыдан сора да, бу тийре асырла турулуу. Андан тыншында да, «Скертюрнады азалатпаңалағы хораланган эсгертемени элде жамауатын журиотен умла тохтаган жерлени былайла уазылыкларын неда жууклыкларын эсте алырға керек эди.

Краснодарга биринчи көре келип, биз мындагы трамвайга сейир этгенбиз, энди аны 125 жыл топаңды. Проект бла баймалы оюмубуну, кёз кыармыбызны муурдо да ол болғангыдан, дегенди хорлаганды студентден бири Дарина Жевава.

Элде жол мадарын ведомстволу кенгити болғанды

Жыл сойын регион жол фондундан беллонген ахчакы Нальчикке иги көсек жолны жаңгыртырға кылдан келгенди. Сёз ючюн, бытыр Номов, Кашков аты, Щорс эм Голубок-Камышан аты орманлағы тыңгылы ремонт этилгенди.

Жыл сойын регион жол фондундан беллонген ахчакы Нальчикке иги көсек жолны жаңгыртырға кылдан келгенди. Сёз ючюн, бытыр Номов, Кашков аты, Щорс эм Голубок-Камышан аты орманлағы тыңгылы ремонт этилгенди.

Жыл сойын регион жол фондундан беллонген ахчакы Нальчикке иги көсек жолны жаңгыртырға кылдан келгенди. Сёз ючюн, бытыр Номов, Кашков аты, Щорс эм Голубок-Камышан аты орманлағы тыңгылы ремонт этилгенди.

Школ жашуу

Жыл сойын регион жол фондундан беллонген ахчакы Нальчикке иги көсек жолны жаңгыртырға кылдан келгенди. Сёз ючюн, бытыр Номов, Кашков аты, Щорс эм Голубок-Камышан аты орманлағы тыңгылы ремонт этилгенди.

Жыл сойын регион жол фондундан беллонген ахчакы Нальчикке иги көсек жолны жаңгыртырға кылдан келгенди. Сёз ючюн, бытыр Номов, Кашков аты, Щорс эм Голубок-Камышан аты орманлағы тыңгылы ремонт этилгенди.

Жыл сойын регион жол фондундан беллонген ахчакы Нальчикке иги көсек жолны жаңгыртырға кылдан келгенди. Сёз ючюн, бытыр Номов, Кашков аты, Щорс эм Голубок-Камышан аты орманлағы тыңгылы ремонт этилгенди.

Билдириу

Жоруклағы бойсуну бютюн кыаты изленегу

Кыбарты-Малкьяр Оператив штаб республиканы жашуа башуу бля осюнден кыаум кыбаль кёрюну юсюнден Кыбарты-Малкьяр Республиканы Президентини «Кыбарты-Малкьяр Республиканы Жаш тёлу правительствосуну осюнден» 2008 жылны 25 июлунда чыгарылган 85-VII номерли Указы бла кыбаль кёрюлген Болумун 33-чч пунктуна тийишлиликде:

Билгенни кыатында билмеген жоккы

Озган ийиында Кёндөлени Энейланы Тимур аты тёртюнчю номерли школунда болғангыды. Арбазына киргенле окуна тазалыктыга эс бурма. Эшикни ачып ичине киргенде уа, терек багчыга кирген эдилем кесими. Эталлагы чыкпаган апаулачаны эки жалпарыла, кюркюледе да жайда, кышда да жаш-жашиллы турғангыла, гиче тёркечиле.

Кеси элперинини мектептеринде турмагында. Хар биринде да тизгин, тазалык хар барды. Алай мында уа бир кесек башха тюрпочады. Школнула барысы да бир торло форма киедиле. Ол

уа миллет жийлерибиз. Бир жаңында уа эртегили жуон тарах турады, узун ийелери ерге буруп. Кыбартыда уа сабиле кеслери ишлеген сурата. Мухтар Мухаджинович башха

жерге да элтеди мени - анда уа школ музей. Асыр кен зат болғангыдан, анык басар жер жоккы. Апынны тишируу, эр киши кийиледен башлап, бирин адамла хайранланган сауутта, адыра, арба керекле дери кен зат барды. Хар бирини осюнде эс тилибеден аты жазылып. Аны кирген, сора турмай, аны не болғангыны билм кыюды.

Школ жашуу

Жыл сойын регион жол фондундан беллонген ахчакы Нальчикке иги көсек жолны жаңгыртырға кылдан келгенди. Сёз ючюн, бытыр Номов, Кашков аты, Щорс эм Голубок-Камышан аты орманлағы тыңгылы ремонт этилгенди.

Жыл сойын регион жол фондундан беллонген ахчакы Нальчикке иги көсек жолны жаңгыртырға кылдан келгенди. Сёз ючюн, бытыр Номов, Кашков аты, Щорс эм Голубок-Камышан аты орманлағы тыңгылы ремонт этилгенди.

Жыл сойын регион жол фондундан беллонген ахчакы Нальчикке иги көсек жолны жаңгыртырға кылдан келгенди. Сёз ючюн, бытыр Номов, Кашков аты, Щорс эм Голубок-Камышан аты орманлағы тыңгылы ремонт этилгенди.

Ана тилни устазы

Чеченяны Ариуян Кышкенуру мектебинде малкьяр тилден бла адыатидан дерсе береди. Сынамлы устазы 30-жыллык улуу кыбальны сыйлы багы да берилгенди. Ариуян Мухаджинова РФ-ни билем биринден олтичигенди, РФ-ни бителу билми беруисюу сыйлы ишчиди.

ОСМАНЛАНЫ Хайса.

Суратны МАМАИЛАНЫ Алий алгындаы.

Алайды да, «Ротонда» аты проекты бла гиче курсла да билм алғананы арасында Кыгиланы Лима айырмалы болуп, «юмош» бла белгиленгенди. Тамата курслада окуганланы сагында бирини жерин Аскер Танашев бла Аскер Тутов юлешгенди.

Жаш адамланы эришюге хазырлағанла уа архитектура эм дизайн кафедраны преподавательликте. Атайиланы Отимат да бу жумушха юлюш кыошхалап-дан бириди.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

ОКУУНУ АЛ ТАГЫЛАРЫ

Семенованы Смайл 1891 жылы Учкулдан тууганды. Аны атасы Юк (Нок) Аллахка ийнанган адам болганды. Жети көрө хаж кызыртып барганы. Сагынын кара барганында, Мекеда аушкан нассылыпадан эди. Аны ислам адетте жерге баскан ауздук аты айтылган Сотталаны Эрзуэмет салганды. Эрзоэмет жашау жолу, мени термерме көрө ол, бали, 1903 жылда болганды. Ол эки отурду адепти анда тобуштары эки ойорно да тууган-тудуктарына дери барып турган шүкүлү жаратканды.

Смайланы кырат атасы Кыэлтур да жөн эди. Сөз юкюн ол «Жинажыны авторду. Уноку сабилери арап тилини иги билгенди. Смайл алгач кеси элинде Тотуркуланы Мухамат эфендиен, ызы бла Көндөлөнө медреседе, арта уа Темирхан-Шурода да дин жаны бла окуганды.

Хажы атасы аушкан хажар келгенде, ол эңди жете турган жапаркелдене, Көндөлөнө окуй болганды Айланы Умар, Мукуланы Ахмет, Энеди Битусокоз олимпиядада уста жырчылыны араларында бир нече жерге бижилганы Жулдузханга билектик этип, бир кызуум жылны ана кырандында да бирге малла кюткенди. Узун кечелени кышдагы кыратта бла бирге халк жырды. Кыратны тилкелери бла зикирле айтканды. Кеси да жазганды бир кызуум жерди. Онг чыкгандай а, Темирхан-Шурода дин жаны бла оксугура барганды.

ДАРАЖА

Смайланы жылдарында халкыны демениги аузы биогон да эшиткендей турды. Кыратпадан, анансидан да эшиткен халк жырды Смайлчына аламыт айткан болмагында бир заманда да, дейди.

Смайл 1936 жылда Ереванда «Давид Сасунский» атлы эрмен эпосу минжылкыгына асталган Битусокоз олимпиядада уста жырчылыны араларында бир нече жерге чыкканды. Ол заманда анга «Кырачайны халк жырчысы» деген сый да аталганды. Аны жыр айтууна биосоренгени араларында белгилери респондиер Семён Бунайы, Эфенди Капила, башка да болганды. Орус жазуучула да Бүдөннени айтына кере өз бурганды анга.

ЧЫГАРМАЧЫЛЫГЫ

1937 жылда Микон шахарда Смайланы «Назүмла» деген эңки китабы чыкканды. Ызы бла кичини жыл окуна «Жыра бла минарла». Ол китапта отуз ному киргенди. Айкы да, анда ол заманын илзине кере жазган назмула ол эткенде, «Ленинге», «Сталинге», «Максим Горькийге», «Октярге», «Жашасы Совет власта», «Кызыл Аскер», дагы да башкала. Ала а анда «Ташчы», «Минги тау», «Мукара жара» дегенча өмөрлүк чыгарманы да бергенди.

1939 жылда Семену унун «Жыра бла назмула» деген китабы чыкканды. Бу юч кити жыры поэтик атын көнг билгити эткенди. Аны чыгармаларын Семён Родов, Вера Вилгишова, Гаи Болозов эки башка көрчөмчө постте орус тилге көргөндө. Аланы бир кызуум «Огонёк», «Дружба народов» журналда да басылганды. 1939 жылда Ворошиловк шахарда

«Адабит жыйымдык» чыкканды. Смайланы бир кызуум назму су киргенди ары.

Кызуукылы жазуучу, Эфенди Капила, Смайланы бла Кочкарлары Кыасому назмулары бла шагырай болуп, аланы терен магыналарына өз буруп, орус тилге көйөрүп, 1940 жылда «Стихи и песни» деген аты бла Бештауда китап чыгарганды. Ол жыл окуна Семену улун СССР-ни

Эсгерилу

ХАЛКЪНЫ ЖЫРЧЫСЫ

Кырачай-Черкесни халк жырчысы, Урунууну Кызыл Байрагыны орденине тийиши болган, белгиле «Минги тау» жырчы, соймекликин сөз эсгермес «Актамак» поэманы, башка кеп аламыт чыгармаланы да автору Семенованы Ууну жуаши Смайл тууганыны бу кноплө 135 жыл болады.

Жазуучула созуна алгандыла. Дагыда аны кырал Урунууну Кызыл Байрагыны ордене бла саугалаганды.

Смайл кеси жырлап, «Актамак», «Чалгычылык», «Минги тау», «Кырачайны халк жырчысы» деген сый да аталганды. Аны жыр айтууна биосоренгени араларында белгилери респондиер Семён Бунайы, Эфенди Капила, башка да болганды. Орус жазуучула да Бүдөннени айтына кере өз бурганды анга.

Смайланы жылдарында халкыны демениги аузы биогон да эшиткендей турды. Кыратпадан, анансидан да эшиткен халк жырды Смайлчына аламыт айткан болмагында бир заманда да, дейди.

ол Бу поэманы жаздырган Махараланы (Ижаланы) Анисат белди, топ ахырдында анга жийлады, улуу бушуу сыйнады.

СЫНАУЛА

Китаптары дунья көрсөлдө да, кыйын жылда эдиле ала Смайлга – айтылган сөздөндөн эсе, эшитпиралмагыны озу. 1930-чу жылы кимни кулагак чыгарса, кимни жалгын

даула бла туттура, ол мактаган Октябрен кыуачын सदиретген эдиле аны жоргонди.

Анисат дунисы алышканы өмөрлү жара эди анга. Алай а жашагыр ан адамга нөгер керек болады.

1942 жылда фашисте Кырачайга киргенде, кимни эсе да жалган сөзю бла гестачоула поэти тууп, Нарсанга тормөге элтип бара, кер болуп, Мара башында мал кыоза тохтагыр алынды, аны элтип барганадан бири анга кычаргы болушканды.

Фашисте Кырачаидан кетгинчи, аны Кочкарлары Матай бүкүлүп турганды.

Аны жаны ойорно бла Терезден көчүргөндө. Бек кыйын, жараларына жангы жара кышулган заман эди ол позте. Аны соргонне атал-

Смайланы жангы ойор кызууганы да сынау эди. Ол ую адамыны эки өксюндөн аманатха алганды, кесини жангы турган эки кыгазганды да кертти ата болурга корошганды. Же-тип турган сабилерин жунгумага юкюн, аланы анасы бла кыюп, кеси уа кетип, жангы ойорно бла Терезде жашаганды.

1942 жылда фашисте Кырачайга киргенде, кимни эсе да жалган сөзю бла гестачоула поэти тууп, Нарсанга тормөге элтип бара, кер болуп, Мара башында мал кыоза тохтагыр алынды, аны элтип барганадан бири анга кычаргы болушканды.

Фашисте Кырачаидан кетгинчи, аны Кочкарлары Матай бүкүлүп турганды.

Аны жаны ойорно бла Терезден көчүргөндө. Бек кыйын, жараларына жангы жара кышулган заман эди ол позте. Аны соргонне атал-

гын назмулары («Жамбугга писмо», «Базар юкюн», «Кып тирмени хажары», «Тынгайла – тауш келди коштаканды...») халк азуунда жоргонди. Семену улун анда, сабиерин ачыкпадан саклар юкюн, кып тирмене элтип сатканды. Аны, базарга жайылган халк тилеп, өмөрлү турганы сабилей жазуучу Жолбааны Юейри кеси көргөндү.

Кеп жангылыканы базарда билгенде көчүргөндөн. Смайл да алай. Башка жерге тошгон анасы аушканын билеп, улуу бушуу этгенди ол. Сора «Анам» деп, кеп жыланын ичинде халк жырча санылып турган койно жазганды

КЭЧГОНЧЮЛКДЕН КЫАЙТХАНДА

Шам Кырачайым, кыучак жайым Сени терсириден кыорууй! Да, жаланак бир айланмай, Ким су кыайды деп, соорулай!

Ой, Ата журтум – сыйлы Кырачайым, Мен кыуангандай жийлайм. Уаакдан келип, тансыкча койгоп, Жорюк таралып, жырлайым.

Ма былай, кыуанчан айта, 1957 жылда Учкулданы кыайта да, жашуу аны йнакыламаганды. Смайл ол жыл окуна Кызыл Октярге элге көчкөнди. Анда да аны жашуу иги жанына торлонгөндө дөрчө тойлодо. Башында айтылган салтуула бла алыста, аны атын тунчүкчүдүргө корошкенди. Жазгыны басманалып турган позден насисыс болмаз.

Кеп жыланын ичинде басманалып, алай айтылмай, жазгылары халкга алап барып турганды. Ол дунисын 1981 жылда бергенди.

Андан сора, жырчыны 100-жылдыгына атылып, «Джырчы Сыймалды» деп сайламары басманангандыла Москвада, 2011 жылда «Жинриле», 2015 жылда уа, бини заманын аламыт ноти Байрамуну аны Батама кызмат, Эфенди Юсейиттин эсинде болуп, Жазуусоод фонда «Минги тау» эм «Актамак» деген эки китабы чыккандыла.

Он сабилы болганды Смайланы. Аламыт, кырачы Арзет, Ракай, кырачы Софья, Мару да акк сөзю усталары болгандыла.

МУСУКАЛАНЫ Сажинат.

Кыошмай-кыоратмай

«Мен нечик көп жашайма...»

Янкойну көчүрөрдө деген хажар келгенде, Фатим биринчи класкы бошоган эди. Ары дери машинкага минмеген кызыкчы эңди билеу ойорно бла жолуучуларга чыкканына кыуачын тыпырлы болупту. Бу жолну узунуугу 13 жылга созулгуну а ол алыкта билемди...

Биогон менден тамата бу эки элде да Хутулганы Ахмат бла Кыуршаланы Колдыла. Нечик көпнө көргөнбиз, нечик кетпе тэсуп, жашай келбиз, Башканы айтмай кыюкчак окуна, көчүрчөкколом да тамам эди тыны тэлюге, - дейди Эзеланы Датимат, Таппасканланы Билканы кызы, озган жыллары эсиме тошкоре.

Бек алгач Таппасканданы ойорноре Джамбул областыны Ровное элине тошедиле. Жарсууга, ата кырандышаларыны бындырып, анабыз билмүк китеб эте, капк кеңиринде эдик. Биз да алай тургандай, Элеккуланы Арзет бла Гепталаны Хайырсозмөс орманы башындын элине тошкөргөн көрөп, анабыз кыуанды. Бизге да кыайтып, кимни кыалайды орналганын ачыклар Мурат бла айлангаларын айтканды.

Кыуадыны Идрис, Таппасканданы Забида да Кенгез деген колхозда болганыларн билдердиле. Биз да, анабыз биргесине алгын нартоходон бир табак берип, эшек арба тууп, ол жерге кетбиз. Кесибизимни тилеп тапканыбыз, бир кесек кыюбос көпторюлди, - дейди отурулу ына.

Атадан дагыда 5 жерге көчкөргө тошеди Шарпага, балаларн да этегине жыйып.

Кызылтууда тохтагандыбызда, Газаланы Масхуту тоо эсимделди. Ол арада, бери кыайтыныбызда, көп жылланы эфендилик этип турганды.

Анабыз ауруду да, аны орунну мени кууадыла чоңондоре. Кыыйн эди 10 жыл эңди толган сабиёге. Сора алай кызылгалганыбызны көрөп, Тохаланы Муртар бизни совхозга алапды. Анда уа 15 күндөн ахангы да бере эдиле. Жашауубуз бир кесек женил жигитим.

Аскериме маршты ол суук эрттенгилдене халкыны өрге бла эңизге кыууганда, Фатиманы анасы Шарпата тирменден нарток алапды. Сора Кек-Ташча ата койно жангы жашкыны бла кетип турган алсынз Забиданы койон ыгып, аны койозонд да биргесине элтир амат табды. Арта ала Кызазатта тошбөгөнди, ол койнозу урушда жоюлгун Кызазын Кызылыны койлолду таптарды. Забиданы тамата эгчи Зурум, кылаа көрсө да, жорчигенден ыспас этип тур-

Унутумдизык

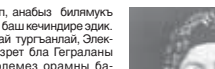
Мен көп жылланы жамуат-полтика бөлүмдө ишлеп, көчүрчөккө ала байламы маршланы көп жары айрылып басмалганыма. Ол заманда 8 март жетерин алында бизге окуучуларыбыздан көп письмола келгенди. Аланы жибергенд кесирини сюрюндө жашуларыны өспирден жазгандыла. Аланы окуй, мени, бөлүмдө иштеген Темполаны Мухадин да аз кере жийламаганыбыз. Ол письмоланы көлпери жоримде кылагандыла. Биогон Солтаны Оосуны анасы Эзамны көчүрчөккө сынаган кыыйнылыканы жазгында, биз сизни шагырь этебиз.

«Соплата койобозге суу киргендерине, жунчуп, не айтырга билмей кыладым. Бир кесекден эс жыйып, ойло болган халпукдан бла аш-азыкдан ала баштаймы. Алай мени уалган затлагы тиерге коймайдым. Эгемчи бирме тура эди да, анга көзүм-кышым бла көрпозотп корошдим тиги этет машинаны, адырпаны да ал деп. Не медет, коймадыла.

Болсада биз аз-маз затпа алырга корошдик. Аланы да Уаыкыдан Багынынга, машинпалагы турган жерге, аркан бла эңдирерге керек болганыбыз. Сопдлагы аслетмей биргитте чөмөдөчөк алган эдим да, жолда келе тургандай, аны да жардан эңизде сызгандыла. Адамла ол юкюн жан кыайгыбыз эдиле ансы, ырыссыздык, молктери да кэлгере кире бергенди.

Машинла адамдан, халпукдан да тулуп, таудан эңизге айылдыла. Тегерек жылусыйыгдан толду. Алай бла тууган жерде айырылып, Нальдикге экинди бола жетдик. Аланд да уаык жолго атпандык. 13-14 күн баргандан сора, Кызазатчаны Мерке бешти жол станциясында шешелондон бир ненча вагонон юзюп, алайда койдула.

Алай бла бизни юйор Джамбул областыны Мерке районууну Кузынника элине тошдо. Анда биз аны алында оууру турган ойло жашап баштадыла. Бизни бешти ойоробозге анда бир оту кыбк бердиле. Ундурчү, тешек да көчө. Кече ой тобюнде мулжар кыбик этип жатабыз. Ол заманда тошшондон манга белни кыты кысып, сабилери андан өлөрмөз жерге болганды. Кеп да турмай, көчүрчөкчө ачыкк кыргын

жылланы ахырдында айланганды. Экиге айланган эгемчи бла кырандында анда да татты жашагандыла.

Бизни аталарыбыз тууган кырандылаша неда экиге айлангандыла болгандыла. Алай биз бир улуу койорча эдик. Бери кыайтында да, бир тийреде орналгыга корошгөнбиз. Жарсууга, жашауу бары да аушкандыла, кызыла кылаганбыз. Атамны төрт кырандыша бла бирге эңизге болганды. Андан эким уруша өлгөндө.

Тудукуда уа барында да мени таматама. Милетимни бек союме. Анынсын, көп сабилей болсун! Биз бек тэзюмлюк билеу огуругу милетибиз. Кызыллыкыла адамларыбызны чыныкчүдүргөндү, - дейди биогонно жигитим.

Фатимат Билкеевна да баш исын Хусеи бла 6 сабилы эфендиен. Тудукуда да, аланди тууганла да биогон ынынны насыбыдыла.

КЫСБИЛПАНЫ Аминат.

«Биргезибизге жомакълы тюшюбюзде сакъланган бахчаларыбызны да алып кетгенбиз»

Көчгончюлөдө тобоген сынауадан өтөп, таупу халкне не кыйын замалда да, иги затланы көрүөгө корошгөндө. КымЪ-уну преподаватели, экономика имулану доктору, профессор Мустафаланы Земфире кесини эсинде кыгалганыны юсоньон хатар айтды.

Жер а кылай эди...

Мени Орта Азияда сабилымиз жомакълы тюз кибиб эди: кюн тийген элчик, улуу кырагычла бла актеркеле, торло-торло жемдик теректе, санаусуз жокюм юлкюле, жийлекле бла кыоза, тахта көбегте, илингиле бла арыкчал толган, кюнюл эл! Бир ауук заман алгын ол зауукчыл бахчала кым тозола болгандыла. Аны адиргы бозен ханчаккыны окуна кер койорюп кыоз эди. Жаланды эшк шинжикеле деген сора ол табигьатта эд жокюну орунунда эди.

Квадарны бурйугуу бла миллетти ары тошкен эди. Бирлени кышад шархарга бирилен алынды. Алай адамларыма сау кылаганыры койон эм улуу багыны тэлерге тошкөн – кымулу тозде, исын койнон тобюнде жан сакларга амал илзегендиле ала. Сынаган кыай-лыктыны өлчөмүн жипмүүн кырууну жетмей таммалгарга тошгон ишлени, жарысуланы, ачуыланы, ата-бабалары мажу этерге амал илзеген жерни жашаусу болганды да көлө биле да бергенди, нек дөгөндө Биринчиен, көчгончюлөдө бир болумга тошгон адамла, жер койчулек ишлерге корошун, алады беш-алты метрде бир ненча ойор кеңиринча этген эдиле. Сау кылаганы, жан алыгы эслери аугунуун ишлерге, сабилерин андан өлтөрмөчса амал илзеге, өлгөнгөнри асарырга, жон келе умуту юзмөзге керек эди. Ол жерге, бизден сора да, башка мил-

летте да тошкен эдиле: немисиле, грекче, кырк татарлыла, орусула. Ала, биргип, мени сабилымизден эсимде кылаган жери жерни кырагандыла. Ала кесирини аймак ишленгендиле – жашуаларын саклар койон.

Отурулулук

Халкыбызны баш эркинликтерине көп заманын чек салынганлыкты, алтмышынчы жылдада атам Газаланы Георгиуну жашы Аммай, көчгончо миллетни келечиси болуп, биринчилен сынанда Ташкенттин эл молк институтун башап, агроном усталыкдан бийик билми алып, көп жылчына чыгыр чыгаргандын совхоз да урунганды.

Анам Тауболталаны Таусону кызы Кезибан а кылдан уста эди. Ол сөвбөдөн жамуатудан улуу хурметте тийишли болганды. Анга өлчөмсиз даража, сый да бергенди, кюнчю элперинден окуна көлө келип, бөрккө, жамчычла, аяк кийимле тигиргенди. Колундан келгенине берсе, аспасысында хак да алмаганды. Аны ол иш бла кече корошкоре тошгонди, нек дөгөндө кюндюз ол совхозда урунганды ол сабилей бөсдөгөнди. Ол бек жумушкы, сабыр эм халал жорюмч адам болганды. Атамы бла аныны кимге да болушурга жазырылышы койон биз жашаган элде жамуауат эңчи багылап, сый бергенди.

Анга шагатылыкка биринчи ююм болганын жерде биз өтдөрөн ахыр кесени юсоньон айтырга койо союме. Битеу халпучууну ашырып,

юююбозно сатып, артка кетерге тиберибиз. Көчөп кетерин алында ахыр кече юююбозд кыалабыз. Ол кече юююбоз толу эди: кыошчула, анда кылаган малкыарыла, мени юйорюм бла иш ююу бла тыншан адамла, узстала – ата-анамы билгөнери бары да жыйлагандыла. Ала жерде отуруп жийил эдиле, бизни кетмей кылырларыбыз тийе эдиле.

Ол заманда бизни бла салмалашырга келген адамла бош эллиде, тыншыла болмаганыларды, ала юйорюме, миллетте кыйын заманда билектик этип, эс тапдарыбыз корошуп турган кырашы адамларыбыз болганыларын арылганын эдим.

Кимбиз? Таулу!

Тарыхчыла, жазуучула, сценаристила, режиссөрла, актёрла ол бушулу ишлени халпарын биогонно, көлпик тилгени да коллолрганын келгенича жетдирме корошгөндө. Алай ол халпар бир заманда да толу болуук болса, нек дөгөндө ол бары да халкыбызны башында этген кыйынлыкны бир кесектинде көргозтүлөндө. Мен да миллетимни бушуру кырашыны сыптулары омурга корошмемиз, ботюнда атам, амам да, бир амал болуп, көчгончюлөдө юсоньон айтырга артыкк союмоуко эдиле. Ала бизни аяй болуп эдиле, деп келеди көлөмө. Бюлюсөм.

Атамдан ол заманын ошондон бир сөз да айтып эшиттемгенме. Анам, аз сөлөшө да, бир-бир затланы эсгерткенди. Аспасысында ий магырча ана берирге корошгөндө: эрттенден ийгерге бир юкн тобюнде ишленгөнбиз, алай бирге болуп, татынуу жашаганыбыз; кыйын болганды, алай бир бирибизге болушканыбыз; көлө чыдамайгандыла, алай кылаганла алады жеткен кыйынлыккладан колютерек, аксылтыркак

Сыйы сезимде

Эсде кыаллык такыйкыала

1944 жылы халкыбызга бушуу болган 8 марттын бер кыалай бир жыл оза да, эсибизден кетерик туюлду. Тууган жерлеринден көчүрүлүп, тышында заруулаты сыйынан келгери жашаудан кеткенди...

Кавказга, ойнобою, тауларыбызга кыайтасы, - дейди. Мен а: «Бу у буюм тойомдо, тууган жерибиз тойомдо, сора бери нек келгенбиз да?» - деп кыдалама. «Юйюб узакдыды, ари эми барлыкбыз» - деп, анам жылмукуларын ал батасы бла сөртө эди.

Кыраакыумда ТОХТАШЫ Бизни юйюбюб Кызакстанны Кызаккум элине тогушен эди. Анда уа дунганыла аслам эдиле. Кертти да иги, огурулу адама...

Алай бла Кавказга те- бирейбиз. Айтанларына кере, атамн онебэ тууар малы бар эди. Кырандышы, ол да алапы вагонга жоккейлиде, аныбаз капчукланы ташыйды, мен да алага болушурга керешеме. Итими, киштигими да машинага салгыларым да машина. «Кыштик жолда хатады» - деп алгырга коймагындаыла, итми уа буюнда...

Аныбаз фермада ишлей, бир жолга 42 инекини саупу чыга эди. Атабыз а малпага арба бла аш ташыйтанды. Анам фермага тебиресе, харбызны башы кесип, саулай аллыма салып кетчү эди. Мен а колларымы аны ичине сугупт, ташчыклары бла бирге ашты, аныбаз келгени, жеримден колмай туручу эдим. Бир-бирледе уа фермага элип, алай сауучу эди инекинде.

Поэзде келе, аны узун-узун кыраай, бек сейир эте эдим. Аману а: «Муну ким тартып барарды?» - деп сора. Ол а: «Киз өгиз аларында тартып барыдыла» - деп жууалайды. Ол өгизлени көргөтө бек сие эдим. Поэзд бир жерде тохтагынында, анамдан бүгүп, шошем. Тегерек-ге-баша, «бугалагы» кырай тургуну, поэзде-биреп кылады. Насыхка, атамн кербен, атамн кырайына келип, улуу колу бла мени билгимден тутуп алган эди.

Милетибизни гитчиси, улусу да ма алай жер болгандыла, ишден албуртмагындаыла. Жарыктыкларында да тас этмегенде. Эрттеникден ингир кырангынында дери беллерин туютмай ишленгерине да кырамай, койгыне келсе, арбазга чыгып, туюн да кыраар эдиле. Шамшот бек уста болганды жерге, тепоэс де кыраа а назмула жазганды, алага макам да кыраашдырганды. Артада, бери кыайтаныбызда, аны назмулары окупт, Шамшот аны Сизди, юйюбюзге келип: «Сени фамхун барды, чыгармачылык бла кереш, андан башка керек туюлду санга» - деген эди.

Прохладнага жетгени-бизди, кыраа бузга эшитме да, алайга барама. Кыоубун керегеме, алай даурбас бла зурна уа биринчи кер инегиле кезооме. Артада билгемне алачы кыраа Ашур бла Зурум Алхасов эшитире эдиле. Бир ауук заманы алайда сюелип, машинага минип, маллы да жоклеп, Эл-Тюбине, юй-кыраа бери.

Машиналадагыладан адам тангыра, аны бетин кыраай жырчыгы окупт кырады Халимат. Кишини таянмалды. «Айшаны уа, харип, кыраисына атхан болупла» - деп, аны керюрге адыргы этди, эслейманда. Саууланганы окупт, Шамшот аны Сизди, юйюбюзге келип: «Сени фамхун барды, чыгармачылык бла кереш, андан башка керек туюлду санга» - деген эди.

Вокзалда келгенде бек жарык туюгендиле, атамн кырандышы алайда төпөгөн эди, деп айтычулар эсимдеди.

Машиналадагыладан адам тангыра, аны бетин кыраай жырчыгы окупт кырады Халимат. Кишини таянмалды. «Айшаны уа, харип, кыраисына атхан болупла» - деп, аны керюрге адыргы этди, эслейманда. Саууланганы окупт, Шамшот аны Сизди, юйюбюзге келип: «Сени фамхун барды, чыгармачылык бла кереш, андан башка керек туюлду санга» - деген эди.

Вокзалда келгенде бек жарык туюгендиле, атамн кырандышы алайда төпөгөн эди, деп айтычулар эсимдеди.

Машиналадагыладан адам тангыра, аны бетин кыраай жырчыгы окупт кырады Халимат. Кишини таянмалды. «Айшаны уа, харип, кыраисына атхан болупла» - деп, аны керюрге адыргы этди, эслейманда. Саууланганы окупт, Шамшот аны Сизди, юйюбюзге келип: «Сени фамхун барды, чыгармачылык бла кереш, андан башка керек туюлду санга» - деген эди.

Вокзалда келгенде бек жарык туюгендиле, атамн кырандышы алайда төпөгөн эди, деп айтычулар эсимдеди.

ТОЛГУБУРЛАНЫ Зейтун Кышкы ийнекни жияячу

«Кёк төлөу» романдан

«Юйге». Полюйаны Шамил, анда-мында ушкочканы кыстау атыгыларын эшитип. Не торло эсе да, тишируну кезю кызып кышкы ийнекге олинди. Ол кырандышы Болатны чөкөк сют берген мазалы ийнеги эди. Кенгмангыл, мюлюэри синополо киби, кёкге тирелип. Бусагатады уа, жау гыбылты, толу желини жерге жете, эки жанына ауур чыйкыла, малла...

Машиналадагыладан адам тангыра, аны бетин кыраай жырчыгы окупт кырады Халимат. Кишини таянмалды. «Айшаны уа, харип, кыраисына атхан болупла» - деп, аны керюрге адыргы этди, эслейманда. Саууланганы окупт, Шамшот аны Сизди, юйюбюзге келип: «Сени фамхун барды, чыгармачылык бла кереш, андан башка керек туюлду санга» - деген эди.

Машиналадагыладан адам тангыра, аны бетин кыраай жырчыгы окупт кырады Халимат. Кишини таянмалды. «Айшаны уа, харип, кыраисына атхан болупла» - деп, аны керюрге адыргы этди, эслейманда. Саууланганы окупт, Шамшот аны Сизди, юйюбюзге келип: «Сени фамхун барды, чыгармачылык бла кереш, андан башка керек туюлду санга» - деген эди.

Машиналадагыладан адам тангыра, аны бетин кыраай жырчыгы окупт кырады Халимат. Кишини таянмалды. «Айшаны уа, харип, кыраисына атхан болупла» - деп, аны керюрге адыргы этди, эслейманда. Саууланганы окупт, Шамшот аны Сизди, юйюбюзге келип: «Сени фамхун барды, чыгармачылык бла кереш, андан башка керек туюлду санга» - деген эди.

Баш редактор КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан РЕДАКЦИЈА: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору оубурабасары), ЖАНГУРАЗАНЫ Нажабат (баш редактору оубурабасары), ТОКУЛАНЫ Б.АЛИН (аукыула секретары), МУСУКАЛАНЫ Саканат, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зукура, УБАШАНЫ Мурат.

РЕДАКЦИЈАНЫ БЕДОМЛЕГИ: Политика ии герво - 42-24-02. Экономика - 42-66-73. Култура - 42-66-76. Социал ишле - 42-75-82. Күрөргөсү, туризм иш сюрт - 40-39-93. Окуучулуу бла байланышка жорютуу иш жазылуу - 42-37-94. Сурат алашуу - 40-59-18. Экин кореспондент - 42-68-72. Оператору - 42-66-85.

Кыабарты-Малкыар кыярал университетни Х.С. Темиркранов аты маданият тарыхында, малкыар халкы көчүрүлгөн кюнге аталып. «Таула тынга кыялыла, алай унутмагындаыла» деген эсерни Юлыбылы өтгенди. Аны Жубуланы Жамбулат атын жорютгөн малкыар маданиятыны кыраагында.

Жоралау Таула тынгылайдыла, алай унутмагындаыла

Мен бу адаманы кырадарларыны кюсперинден кесибизни газетибизде жазган эдим. Ол адамны эгичи илеп танхан кырачылайла болгандыла. Ангылаймысыз, айтылган сөзүмө кюню кылай улусу? - деген сөзүмө бла бошганды халпарны Муускуланы Саканат. Айтылган сөзюм, бошган ишлени эсе тутуну магынасы бек улуу болганын «Минги-Тау» журналы жууалты секретары Шаууланы Разитт да кылатганды. Сора көчүрүлгөндө болган адамдан эшиткен халпарны бир юзюгөн шагалтыкыга келтиргенди: «Манга бу халпарны айтан адамны эгичи илеп, жашчыкыла бла бирге терен болмагын уручкы кызып, аны алай асыраганды. Эрттен бла уянгандында, терезеден кырап, эгичини жырчыгынын кереди... Итле ол кыбарчыккы кызып, кызыккыны өлюкөн чакчан эдиле... Алай халпарла адамны сиңден бир заманда да кетмейди. Алай заруулата кыайтмас ючюн, бек кесибизни тарыхыбызны унутмай, эсибизде тутарга керекбиз».

Шартпа Бизге жаздыла Намыс адамны керти буйугу

Бир белгизни тарыхы

...1994 жыл. Милетибиз тууган жеринден зор бла көчүрүлгөн 60 жыл толганы чакы. Ол кюнге атам белгизни архитектор Гюзюлайны Заубатарыны жашы Малик ма бу сиз керегн белгизни сурталды.

Бюгюнлюкө адамла кыаты, суукы жорекли болгандыла деп, кепле жарыкыдыла. Алай барысына да ол халда база берюу терс болуп дер, алай сунама. Алай адамла бардыла: алага туюбөгөнни жорюгине жылы, хошуклы, өхтемлик да берген. Анга уа окуучуларыбыздан бирини - Холаманланы Жауарны - бизге билдирген бир шарты шагалтык этеди.

«Кен болмай эки кыуачны тамата кыраа бузга эшитме да, алайга барама. Кыоубун керегеме, алай даурбас бла зурна уа биринчи кер инегиле кезооме. Артада билгемне алачы кыраа Ашур бла Зурум Алхасов эшитире эдиле. Бир ауук заманы алайда сюелип, машинага минип, маллы да жоклеп, Эл-Тюбине, юй-кыраа бери.

Хазырганыу Хар затлары тынгылы

Элбрус району Огаролны Омар аты краевед музейине малкыар халкы бушта коюноне - 8 мартка - жазыларын барды. Ол жаны бла муну ити тындырганнан миллет Орта Азияда бла Кызоакстанда жашаганындарында адыргылан кык жагы сурт шагалта эledi.

ТАПКАСАНАНЫ Аминат. Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий ольгонды. Газетни келер номери 11 мартта чыгарыккыды.

Баш редактор КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан РЕДАКЦИЈА: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору оубурабасары), ЖАНГУРАЗАНЫ Нажабат (баш редактору оубурабасары), ТОКУЛАНЫ Б.АЛИН (аукыула секретары), МУСУКАЛАНЫ Саканат, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зукура, УБАШАНЫ Мурат. ТЕЛЕФОНЫЛА: Редактору иришманы - 42-63-01. Баш редактору оубурабасары - 42-38-21, 40-04-82. Жуушкы секретары - 40-38-97. Серретари - 40-93-62. Корректоры, сиепаныште - 42-63-52. РЕДАКЦИЈАНЫ БЕДОМЛЕГИ: Политика ии герво - 42-24-02. Экономика - 42-66-73. Култура - 42-66-76. Социал ишле - 42-75-82. Күрөргөсү, туризм иш сюрт - 40-39-93. Окуучулуу бла байланышка жорютуу иш жазылуу - 42-37-94. Сурат алашуу - 40-59-18. Экин кореспондент - 42-68-72. Оператору - 42-66-85. РЕДАКЦИЈАНЫ АДРЕСИ: Курдантаны Сулейман - дежурный редактор. Кетчюшаны Зуфияна жуушкы секретарыны оубурабасары; Ахмантаны Поэза (1-ин бет), Бийкыкуланы Жаннета (2-ин бет), Газаланы Валентина (3-чо бет), Балланы Фера (4-чо бет) - корректоры. 360000, Нальчик шахар, Ленин алы проспек. 5. электрон почта: elbor_50@mail.ru